

der een inspiratiedaad van God aan de bijbel nooit de theopneustie als blijvende eigenschap zou kunnen toekomen. Maar omgekeerd geldt ook dat men pas vanuit de theopneustie als blijvende eigenschap van de bijbel kan spreken over de oorsprong van de Schrift. De gelovige *belijdt* dat de Schrift door God geïnspireerd is omdat zij theopneust is.

Bavincks tweevoudig gebruik van de term 'theopneustie' heeft belangrijke consequenties voor zijn visie op het gezag van de Schrift. Enerzijds duidt hij met de betekenis van oorsprong van de Schrift aan dat de zij formeel gezag heeft. Anderzijds wordt uit de betekenis van theopneustie als blijvende eigenschap duidelijk, dat de Schrift ook materieel, dat is inhoudelijk gezag heeft. Het formeel en het materieel gezag van de Schrift hangen voor hem onlosmakelijk samen. Want enerzijds zou inspiratie alleen de Schrift nog niet tot Woord Gods maken. De inhoud van de Schrift is van wezenlijk belang.²¹ Anderzijds durft Bavinck het niet te wagen met louter een materieel schriftgezag. Dit moet geschraagd worden door een formeel gezag.²²

Wanneer men zijn schriftbeschouwing leest, valt op hoezeer Bavinck er naar streeft zowel op het punt van de verhouding tussen de Heilige Geest en de menselijke bijbelschrijvers als op het punt van de verhouding tussen formeel en materieel gezag van de bijbel een evenwicht te bewaren. Desondanks ontstaat er toch enkele malen in zijn *Dogmatiek* een spanning. Deze komt op drie punten concreet tot uitdrukking. In de eerste plaats is dat het geval in zijn houding ten opzichte van het historisch-kritisch bijbelonderzoek. Enerzijds heeft hij tegen dergelijk onderzoek principiële bezwaren.²³ De onderzoeker plaatst zich boven de Schrift om over haar te oordelen. Dit verdraagt zich niet met het formeel gezag van de Schrift. Anderzijds beseft Bavinck dat het historisch-kritisch bijbelonderzoek veel informatie kan opleveren over het ontstaan en de historische achtergrond van de Bijbel, spreekt hij soms veel positiever over het moderne bijbelonderzoek²⁴ en is hij zich ervan bewust dat het laatste woord daarover nog niet is gezegd.²⁵

Een tweede voorbeeld van spanning in Bavincks *Dogmatiek* is zijn houding ten opzichte van het onderscheid tussen historisch en normatief gezag van de bijbel. Enerzijds is deze onderscheiding volgens hem 'volkomen juist'.²⁶ Anderzijds is hij er zeer beducht voor de ruimte tussen beide al te groot te maken. Daarom stelt hij dat het historisch en het normatief gezag van de Schrift nauw samenhangen. Het kan niet zo zijn dat ieder voor zich gaat uitmaken wat in de Schrift als Woord van God gezag heeft en wat niet.²⁷

Het derde punt waarop een spanning in Bavincks *Dogmatiek* tot

21. H. Bavinck, *GDI*, 414; vgl. 371v. 428.

22. Bavincks gedachtegang heeft op dit punt het karakter van een postulaat. Zie daarvoor C. van der Kooi, 'Van binnenuit of van buitenaf. Het schisma rondom bijbel en openbaring', in: C. van der Kooi, e.a., *Het uitgelezen boek. Opstellen over de omgang met de bijbel als het Woord van God*, Zoetermeer 1995, 36.

23. Zie bijvoorbeeld H. Bavinck, *GDI*, 83, 277, 337, 393v., 404, 415; id., *Gereformeerde dogmatiek, deel 3*, Kampen 1929⁴, 181, 192, 556.

24. Zie bijvoorbeeld H. Bavinck, *GDI*, 335, 389v., 410, 525; *WO*, 169v.

25. H. Bavinck, *MO*, 16.

26. H. Bavinck, *GDI*, 419.

27. H. Bavinck, *GDI*, 429. Vgl. C. van der Kooi, 'Van binnenuit of van buitenaf', 35v.